

Wnioski Końcowe

Znając zagrożenia łatwiej można ich uniknąć. Pozorne ułatwienia mogą stać się pułapka, za którą ludzkość może zapłacić zbyt wiele – cena przetrwania. Odpowiedzialność ciążąca na tych, którym przyszło żyć w czasach wielkich zmian, jest ogromna. Poświecenia jakich się od nich wymaga, mogą często kolidować z instynktem samozachowawczym. Międzynarodowa współpraca – w sferze polityki, ekonomii, ochrony zdrowia, nauki i wielkich inwestycji – tych, którzy Bada potrafili szczęśliwie przebrnąć przez pułapki historii, jest wielką szansą dla przyszłości cywilizacji ludzkiej na ziemi. Jak tego dokonać i czego się obawiać – to właśnie dyskretnie sugerują nam futurologowie.

Tabela nr 12 pokazuje, jak różnorodnie można zinterpretować tę samą sytuację społeczno-polityczną. Analiza zmian cywilizacyjnych w optyce futurologów prowadzi do wielu zaskakujących a zarazem odmiennych wniosków. Zwolennicy wprowadzenia pełnej demokracji uczestniczącej (Masuda, Maluchna, Toffler i Naisbitt) podkreślają pozytywne strony rozwoju technologii informatycznej i zachęcają do wykorzystania jej dla ogólnoludzkiego dobra w sferze polityki. Zalety rozwoju nauki, szczególnie technik informacyjnych dostrzegają również zwolennicy zachowania istniejących rozwojów społecznych (Fukuyama, Asimov, Bell). Jednak wielu współczesnych pisarzy i ekonomistów głośno zastanawia się nad skutkami powszechnej informatyzacji. Obawiają się ubezwłasnowolnienia ludzi przez „wszechogarniające technologie” oraz wzrostu kontroli zachowania społecznych (Lem, Ritzer, Reich, Thuro). Swoją uwagę skoncentrowałam na poglądach tych współczesnych myślicieli, którzy są zwolennikami demokracji uczestniczącej lub proponują równorzędne rozwiązanie narastających dziś konfliktów społeczno-politycznych. Ten kierunek rozważań uważam za najbardziej potrzebny i perspektywiczny.

Wydaje się, że w świecie współczesnym dopiero uważne przestudiowanie i porównanie wszystkich poglądów i opcji pozwoli zrozumieć, w którą stronę zmierza nasza cywilizacja i jakie są jej zagrożenia. Jednak realizacja pewnych postulatów, poruszanych przez futurologów, powinny zostać zrealizowane niezależnie od kierunku rozwoju społeczeństwa ludzkiego. Należą do nich:

- wprowadzenie powszechnej, bezpłatnej edukacji,
- ochrona socjalna ludzi pracy,
- długofalowe, państwowe inwestycje,
- zwiększanie aktywności politycznej obywateli.

Koszty zmian cywilizacyjnych, które społeczeństwo musi ponieść, są niewspółmierne do powszechnego dobrobytu, jaki niesie za sobą nowa cywilizacja. Zagrożenia wynikające z zaniedbań realizowaniu powyższych działań prowadzi do bezrobocia, głębokiej frustracji społecznej, wzrostu przestępczości i globalnego kryzysu. Wybierać trzeba między myśleniem długo i krótkofalowym, nasz wybór w istotny sposób zmieni przyszłość nie tylko nasza, ale całej cywilizacji ludzkiej.

Tabela nr 12. Systematyzacja analizy scenariuszy rozwoju cywilizacyjnego

Autor	Główne tezy	Postulowany system polityczny	Sposób realizacji postulatów	Podstawowe zagrożenie
Zwolennicy Demokracji Uczestniczącej				
2.1 Masuda Yoneji (1909-1995)	Cywilizacja informacyjna i metody transformacji w jej kierunku	Demokracja uczestnicząca	Głęboka reforma społeczno-polityczna państwa	Powstanie społeczeństwa „kontrolowanego” politycznie, społecznie i ekonomicznie
2.2 McLuhan Marshall (1911-1980)	Nowopowstałe media szansa na stworzenie globalnej wioski	Demokracja uczestnicząca	Wykorzystanie elektronicznych środków przekazu do realizacji celów politycznych i społecznych	Linearne postrzeganie rzeczywistości społeczno-politycznej

2.3 Toffler Alvin (1928-...)	Zderzenie się fal cywilizacyjnych	Demokracja uczestnicząca	Stworzenie struktury umożliwiającej zapanowanie „trzeciej fali” czyli społeczeństwa informacyjnego	Wybranie drogi rozwojowej charakterystycznej dla „drugiej fali” przemysłowej i prymat bezrozumnej „większości”
2.4 Naisbitt John (1929-...)	Trendy kształtujące cywilizację informacyjną	Demokracja uczestnicząca	Próba pogodzenia ze sobą wszystkich przeciwnych sobie trendów cywilizacji informacyjnej	Obniżenie poziomu edukacji, wzrost bezrobocia i dehumanizacja
Zwolennicy Zachowania Istniejących Ustrojów Politycznych				
2.5 Fukuyama Francis (1952-...)	Zakończenie historii ludzkiej i epoka post ludzka	Demokracja liberalna	Ciągła reforma demokracji	Zagrożenie demokracji
2.6 Lem Stanisław (1921-...)	Społeczeństwo ubezwłasnowolnione przez technikę	Demokracja reprezentatywna	Wyzwolenie spod niewoli technologii, które sami tworzymy	Zalanie społeczeństwa ogromem niepotrzebnych informacji i przecenienie roli techniki
2.7 Asimov Isaak (1920-1992)	Możliwość połączenia zaawansowanej techniki z wartościami humanistycznymi	Demokracja reprezentatywna z rządem specjalistów	Rozproszenie ludzkości we wszechświecie przy wykorzystaniu technologii i sztucznej inteligencji	Odrzucenie przez społeczeństwo zdobyczy techniki, groźba wyczerpania się zasobów ziemskich i zamknięcie ludzkości w miastach-fabrykach
Zwolennicy Wprowadzenia Ustroju Konkurencyjnego Do Demokracji Uczestniczącej				
2.8 Bell Daniel (1919-1987)	Prymat wiedzy i globalizacja	Demokracja merytokratyczna	Powstanie ogólnodostępnych systemów edukacji powszechnej i specjalizacja	Nieumiejętne przeprowadzenie reform społecznych
2.9 Ritzer George (1935-...)	McDonaldyzacja świata	Demokracja respektująca wartości humanistyczne	Ochrona indywidualizmu i kultury mniejszości narodowych	Postępujące ubezwłasnowolnienie i ujednolicenie świata
2.10 Reich Robert (1936-...)	Zagrożenie drastycznym rozwarstwieniem społecznym i bezmyślnym nacjonalizmem	Rządy wykształconych, wrażliwych społecznie specjalistów	Wzmoczone wykształcenie zawierające wiedzę ogólną oraz wpajanie wartości ogólnoludzkich	Podział społeczeństwa na elitę (ok.20%) i bezrobotne, nisko wykształcone masy (80%)

2.11 Thurow Lester W. (1938-...)	Powrót nowego średniowiecza	Demokracja „socjalna i opiekuńcza”	Wprowadzenie powszechnej, bezpłatnej edukacji na wszystkich szczeblach oraz długofalowe, państwowe inwestycje	Brak finansowania oświaty i wielkie rozwarstwienie społeczne, aż do upadku cywilizacji ludzkiej
--	--------------------------------	--	---	--

Źródło: praca własna

(24) Reich R., Praca narodów: Przygotowanie do kapitalizmu XXI wieku, Toruń 1996; Tales of a New America: The Anxious Liberal's Guide to the Future, Vintage 1988; New Deals: The Crystler Revival and the American System, Viking 1986; TheNext American Frontier, Penguin 1983.

(25) Reich Robert, Praca narodów ..., s. 238.

(26) Reich Robert, Praca narodów ..., s. 239.

(27) Reich Robert, Praca narodów ..., s. 243.

Jeśli szukają Państwo pomocy w napisaniu własnej pracy - potrzebują Państwo fachowych konsultacji to polecamy stronę [pisanie prac](#) - profesjonalna pomoc w pisaniu prac w granicach prawa.

Kultura hip hopu. Gesty i ubiór

Ankietowani w większości (łącznie 79,46%) przyznali, że przynależność do subkultury hip-hopowców bądź identyfikowanie się z kulturą hip-hopu pomaga im w wyrażeniu swojego buntu wobec rzeczywistości. Odpowiedzi te są typowe zarówno dla badanych kobiet, jak i mężczyzn. Przy czym w sumie 18,78% badanych nie czuje się raczej jednostkami zbuntowanymi –

tabela 2.

Tabela 2. Wpływ przynależności do subkultury hip-hopowców bądź identyfikowanie się z kulturą hip-hopu na wyrażenie własnego buntu wobec rzeczywistości ze względu na płeć (N=112)

Lp.	Odpowiedź	BADANI					
		OGÓŁEM		KOJ	BIETY	MĘŻCZYŹNI	
		L	%	L	%	L	%
1	2	3	4	5	6	7	8
1.	Zdecydowanie tak	46	41,07	19	16,96	27	24,11
2.	Raczej tak	43	38,39	12	10,71	13	11,61
3.	Trudno powiedzieć	2	1,79	0	0,00	2	1,79

Tabela 2. c.d.

1	2	3	4	5	6	7	8
4.	Raczej nie	0	0,00	0	0,00	0	0,00
5.	Zdecydowanie nie	0	0,00	0	0,00	0	0,00
6.	Raczej nie uważam się za człowieka zbuntowanego	21	18,75	5	4,46	9	8,04
7.	RAZEM	112	100,00	36	32,14	76	67,86

Legenda: L – liczba

Źródło: opracowanie własne, 2013.

Rozpatrując wpływ przynależności do subkultury hip-hopu, czy wpływ identyfikacji z kulturą hip-hopu jako środka, który służy do ekspresji buntu jednostki ze względu na wiek badanych, należy stwierdzić, że ta przynależność, czy identyfikacja jest w pierwszej kolejności najbardziej typowa dla najmłodszych z badanych respondentów (wiek od 12 do 16 lat), a dalej dla nieco starszych respondentów (od 17 do 19 lat) – tabela 3.

Nasuwa się wniosek, że hip-hop jest instrumentem wyrażenia buntu młodzieńczego przede wszystkim dla jednostek (zarówno płci męskiej, jak i żeńskiej) wchodzących w okres dojrzewania. Można przypuszczać, że respondenci ze starszej grupy wiekowej, byli hip-hopowcami bądź identyfikowali się z tą subkulturą już w młodszych latach, uznając w wieku nieco starszym, że wykorzystując atrybuty kultury hip-hopowej (tj. np. rapowanie, tworzenie tekstów, czy graffiti) mogą w dalszym ciągu komunikować otoczeniu swoje niezadowolenie z zastanej rzeczywistości.

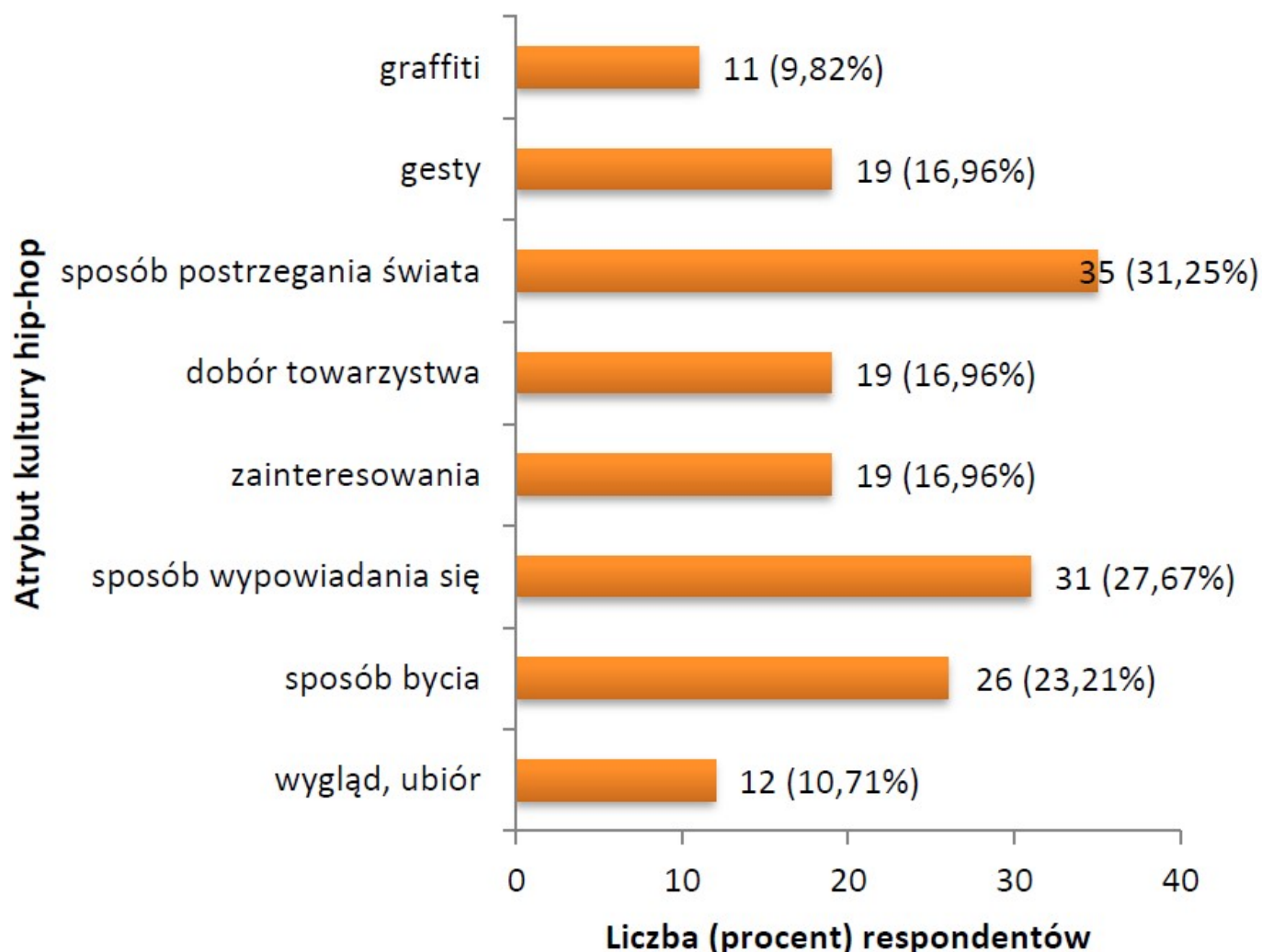
Tabela 3. Wpływ przynależności do subkultury hip-hopowców bądź identyfikowanie się z kulturą hip-hopu i tegoż wpływ na wyrażenie własnego buntu wobec rzeczywistości ze względu na wiek A=112)

Lp.	Odpowiedź	BADANI					
		OGÓŁEM		od 12 do 16 lat		od 17 do powyżej 19 lat	
		L	%	L	%	L	%
1	2	3	4	5	6	7	8
1.	Zdecydowanie tak	46	41,07	36	32,14	10	8,93
2.	Raczej tak	43	38,39	13	11,61	30	26,79
3.	Trudno powiedzieć	2	1,79	2	1,79	0	0,00
4.	Raczej nie	0	0,00	0	0,00	0	0,00
5.	Zdecydowanie nie	0	0,00	0	0,00	0	0,00
6.	Raczej nie uważam się za człowieka zbuntowanego	21	18,75	9	8,04	12	10,71
7.	RAZEM	112	100,00	60	53,57	52	46,43

Legenda: L – liczba

Źródło: opracowanie własne, 2013.

Ankietowani (w sumie 79,46%), którzy przyznali, że przynależność do subkultury hip-hopowców bądź identyfikowanie się z kulturą hip-hopu pomaga im w wyrażeniu swojego buntu wobec rzeczywistości, zostali zapytani o sposoby w jaki komunikują swój bunt otoczeniu. Wskazywali oni przede wszystkim na: sposób, w jaki postrzegają świat (31,25%), sposób wypowiadania się (27,67%) oraz sposób bycia (23,21%), czyli zachowywania się – wykres 6.

Dane nie sumują się do 100,00% z uwagi na możliwość wybrania kilku wariantów odpowiedzi.

Wykres 6. Sposób wyrażania buntu wobec rzeczywistości w konsekwencji przynależności do subkultury hip-hopu lub identyfikowania się z kulturą hip-hop (N=89)

Źródło: opracowanie własne, 2013.

Nieodłącznym atrybutem hip-hopowca jest ubiór. Jest on niezwykle specyficzny (tj. luźna bluza z reguły z kapturem, lenary, czapka z daszkiem, ogolona głowa). Ankietowanych zapytano, jakie miejsce spełnia ubiór w sposobie wyrażania ich samych (własnej osobowości i tożsamości) oraz w komunikowaniu przynależności do subkultury poprzez strój. Ponad połowa badanych (55,36%) przyznała, że ubiór jest ważny, aczkolwiek hip-hop jest filozofią życia, nie modą. Odpowiedzi te wskazują na wysoką dojrzałość badanych, aczkolwiek są najbardziej typowe dla respondentów zakwalifikowanych do starszej grupy wiekowej (od 17 do 19 lat). Ankietowani z młodszej grupy wiekowej również często przyznawali, że ubiór nie jest najważniejszym atrybutem komunikującym przynależność do subkultury hip-hopu

i identyfikowania się z jej założeniami, aczkolwiek nie zawsze dostrzegali, że jest to przede wszystkim filozofia życia – tabela 4.

Tabela 4. Ubiór hip-hopowca jako wyraz własnej osobowości i przynależności do kultury hip-hopu ze względu na wiek (Y=112)

Lp.	Odpowiedź	BADANI					
		OGÓŁEM		od 12 do 16 lat		od 17 do powyżej 19 lat	
		L	%	L	%	L	%
1	2	3	4	5	6	7	8
1.	Tak, ubiór jest najważniejszy	17	15,18	15	13,39	2	1,79
2.	Tak, ubiór jest ważny, ale hip-hop to raczej filozofia, styl bycia, niż moda	62	55,36	20	17,86	42	37,50
3.	Nie	33	29,46	25	22,32	8	7,14
4.	RAZEM	112	100,00	60	53,57	52	46,43

Legenda: L – liczba

Źródło: opracowanie własne, 2013.

Wobec powyższego, dla jednostek zbuntowanych, identyfikujących się z kulturą hip-hopu ubiór nie jest w większości przypadków środkiem uzewnętrzniania buntu – tabela 4.

Jeśli szukają Państwo pomocy w napisaniu własnej pracy - potrzebują Państwo fachowych konsultacji to polecamy stronę [pisanie prac](#) - profesjonalna pomoc w pisanu prac w granicach prawa.

Daniel Bell i merytoryczna elita

Daniel Bell, urodzony w 1919 roku, profesor socjologii na Harvard University, dziś uznawany za intelektualną podporę amerykańskiej radykalnej prawicy, rozpoczął działalność polityczną w okresie kryzysu (przyłączając się w wieku 13 lat do Młodzieży Ligi Socjalistycznej). Następnie pracował jako redaktor wielu gazet, m.in. „Com on Senes”, „The New Leader” i „Fortunne”. Wykładał na University of Chicago i na Columbia University, gdzie do dziś jest profesorem socjologii. Jako specjalista od rozwoju społeczeństw w erze telekomunikacji pełni funkcje przewodniczącego wielu międzynarodowych komisji. Jest autorem wielu książek, najbardziej znane to: „The end of ideolog”, „Past of American Trucht”, „The kultura contradition of kapitalizm” oraz „Critique of informator socjety”(17).

Daniel Bell opisując swoje wyobrażenia o społeczeństwie jutra pisze, że siłą napędowa zmiany technicznej będzie kodyfikacja wiedzy teoretycznej. Zaowocuje to zdecydowanym wzrostem poziomu nauki oraz powstaniem nowych technologii

intelektualnych oraz zauważalnym wzrostem:

- sektora czwartego, obejmującego handel, finanse, ubezpieczenia, obrót nieruchomościami,
- sektora piątego: a więc zdrowia, edukacji, badan, administracji.

Informacja stanie się więc kluczowym zasobem elity wiedzy. Bedzie ona sprzyjała pojawianiu się nowych możliwości dla planowania ogólnonarodowego. Technika umożliwi analizowanie danych z całej Ziemi, co pozwoli na tworzenie ogólnoswiatowych systemów, np. ochrony przyrody, ograniczenia emisji szkodliwych substancji.

Pojawi się zapotrzebowanie na scentralizowana władze, która będzie sprawować merytoryczna elita, czyli specjaliści a nie karierowicze. Nie zmienia się natomiast struktury wierzeń, wartości, celów i zachowania ludzi. Charakterystyczne – według Bella – cechy społeczeństwa przyszłości to:

- dominacja specjalistów i naukowców w strukturze zawodowej,
- wzrost znaczenia wiedzy teoretycznej jako źródła innowacji i polityki,
- sprawowanie przez państwo kontroli nad rozwojem technicznym,
- stworzenie nowych „technologii intelektualnych”,
- nowe techniki podejmowania decyzji politycznych i społecznych.

Daniel Bell pisze, że „ludzkość przeżyła dotychczas cztery odrębne przewroty w zakresie oddziaływań społecznych: w mowie, piśmie, w druku i – obecnie – w telekomunikacji. Każdy przewrót jest związany z różnym, technicznie uzasadnionym sposobem życia”(18). Według Bella społeczeństwo informacyjne przyspiesza rozwój społeczeństwa poprzemysłowego, „najistotniejsze w społeczeństwie poprzemysłowym jest to, że wiedza i informacja stają się źródłem strategii i przemian społeczeństwa, czyli tym samym, czym praca i kapitał w

społeczeństwie przemysłowym”(19). Nowe techniki wiążące się z ściśle komputerem staną się decydujące w większości dziedzin państwowej działalności.

(17) Bell D., The end of ideology, Glencoe IL. 1960; Pats of American Thought, Boston 1963; The cultural contradiction of capitalism, London 1979; Critique of information society, Boston 1957.

(18) Przegląd zagraniczny literatury prognostycznej z 2 XI 1983 r.

(19) ibidem.

Jeśli szukają Państwo pomocy w napisaniu własnej pracy - potrzebują Państwo fachowych konsultacji to polecamy stronę [pisanie prac](#) - profesjonalna pomoc w pisaniu prac w granicach prawa.

Stereotypy płci i ich wpływ na społeczeństwo

Płeć jako cecha widoczna, dystynktywna i uniwersalna jest szczególnie dobrą podstawą tworzenia stereotypów. Stereotypy ról płciowych przewidują, że pewne zachowania charakteryzujące jedną płeć nie odnoszą się do drugiej. Mogą one opisywać typowe cechy osobowości kobiet i mężczyzn, ich zachowania, łącznie z ogólnymi formami aktywności typu zawód, hobby, sport.

Stereotyp to utrwalone, powszechne wyobrażenie dotyczące określonego zjawiska lub grupy społecznej, które jest zazwyczaj uproszczone pod względem poznawczym i silnie

nacechowane aksjologicznie oraz emocjonalnie. Z jednej strony stereotypy pełnią rolę użytecznego skrótu poznawczego w komunikacji, z drugiej jednak są często postrzegane jako wyraz i źródło uprzedzeń oraz dyskryminacji.[1]

Stereotypy są zatem zespołem przekonań na temat osobistych atrybutów grupy osób, które charakteryzuje uproszczenie i sztywność.

Badania dowodzą nie tylko powszechności stereotypów, ale też ich znaczenia dla indywidualnej organizacji percepcji i zachowania człowieka. Funkcjami stereotypów są m.in. organizowanie informacji w procesie opisywania ludzi i wyjaśnianie niezrozumiałych zjawisk, szybka orientacja w sytuacji i adaptacja do niej, jak również ochrona wartości własnej grupy i racjonalizacja negatywnych postaw wobec grupy obcej.

Role płciowe wyznaczają zachowanie członków grup płciowych, a ich obserwacja określa wyobrażenia na temat typowych atrybutów kobiet i mężczyzn. Nie tylko więc stereotypy tworzą role, ale też role określają stereotypy, które dalej budują koncepcję i sposób percepcji ról płciowych.

Ponadto stereotypy wzmacniają porządkującą funkcję ról społecznych. Treść stereotypu wynika ze struktury danego społeczeństwa. Oznacza to, że stereotypy są kształtowane przez role wyłonię w efekcie podziału pracy między kobietami a mężczyznami w danym społeczeństwie. Role społeczne wyznaczają zachowania członków grup, a obserwacja tych zachowań stanowi podstawę, zgodnie z którą ludzie formułują swój obraz danej grupy, który staje się obowiązującym standardem regulującym zachowanie.

Do pełnienia ról zgodnych z panującymi w społeczeństwie stereotypami „trenuje się” dzieci począwszy od wczesnego dzieciństwa. U dziewcząt rozwija się potrzebę afiliacji, niezbędną do oczekiwanego funkcjonowania kobiety, chłopców

natomiast zachęca się do aktywności i kompetencji. W tym celu stosuje się odmienny styl wychowania: wobec chłopców stawia się większe wymagania w kierunku osiągnięć, kompetencji i kontrolowania emocji, pozostawiając im większą swobodę i okazując im mniej ciepła i czułości. Dziewczęta otacza się większą opieką i stosuje wobec nich znacznie więcej nakazów i ograniczeń, koncentrując się na wartościach związanych z rodziną.

Wiele aspektów stereotypów płci funkcjonuje jako normy społeczne, co oznacza, iż stereotypowe sądy dotyczą atrybutów, które uważa się za pożądane dla każdej z płci. Przyjmuje się, że istnieje wysoka, ponadkulturowa zgodność co do tego, że w zakresie cech osobowości, różnica między kobietami i mężczyznami sprowadza się do posiadania (lub nie) cech instrumentalnych, asertywnych – cechy męskie, lub cech wyrażających orientację interpersonalną – cechy kobiece. Innymi możliwymi wskaźnikami obu rodzajów cech są: działający vs wspólnotowy, kompetencja vs ekspresyjność, dominacja vs ciepło.

Jednakże dychoetomia atrybutów męskich i kobiecych nie jest bezwzględna. Ludzie nie sądzą więc, że wszystkie kobiety są w równym stopniu delikatne, a wszyscy mężczyźni – dominujący. Grupy kobiet i mężczyzn spostrzega się raczej jako odmienne ze względu na posiadanie różnego średniego poziomu atrybutów. Pewne cechy mogą więc być u obu płci podobne.

Pojęcie „stereotyp dotyczący płci” (ang. gender stereotype) obejmuje zarówno uogólnione twierdzenia i osądy dotyczące fizycznych, w tym biologicznych, cech lub właściwości kobiet i mężczyzn (ang. sex stereotype), jak i ich cech związanych ze sferą seksualną (ang. sexual stereotype) oraz ról i zachowań przypisanych kobietom i mężczyznom (ang. sex role stereotype).[2]

Stereotypy płci mogą być podstawą uprzedzeń i zachowań dyskryminujących. Uprzedzenie jest postawą wobec członków

obcej grupy, którą charakteryzuje przewaga negatywnych tendencji oceniających. Jako struktura trójelementowa zawiera: komponent poznawczy (stereotyp członków danej grupy), afektywny (nielubienie) oraz wolicjonalny (zachowanie dyskryminujące). Tak więc nawet jeśli stereotyp zawiera pewne przekonania pozytywne, pozostaje w zgodzie z pozostałymi aspektami postawy uprzedzenia. Stanowi wówczas wzmocnienie i uzasadnienie negatywnych ocen i emocji oraz wrogich działań wobec członków innej kategorii społecznej.

W wielu kręgach podziela się przekonanie, iż w naszej kulturze obiektem uprzedzeń są przede wszystkim kobiety. Mężczyźni angażują się w zachowania, które są uważane za najważniejszy wskaźnik zdrowia psychicznego, dojrzałości i społecznej kompetencji. Kobieta w zakresie swoich cech osobowości i kompetencji nie spełnia standardów świata, w którym dominują standardy męskie, a role społeczne, które podejmuje i wypełnia nawet perfekcyjnie, bywają, w porównaniu z męskimi, wartościowane niżej. Trwałości negatywnych stereotypów kobiet dowodzą badania, w których wykazano, że stereotyp „zdrowa, dojrzała, społecznie kompetentna osoba” jest bardziej podobny do stereotypu „zdrowy, dojrzały, społecznie kompetentny mężczyzna” niż do stereotypu „zdrowa, dojrzała, społecznie kompetentna kobieta”.

Tymczasem coraz powszechniejsza staje się tendencja do kwestionowania negatywnych stereotypów kobiet. Następuje stopniowa zmiana ocen kobiet i mężczyzn, polegająca na przypisywaniu kobietom coraz to korzystniejszych atrybutów oraz pomniejszaniu wartości niektórych cech mężczyzn. Owa zmiana ewaluacji treści stereotypów kobiet może wiązać się z nieco inną sytuacją społeczną kobiet, które podejmując coraz to więcej ról społecznych związanych ze sferą publiczną oraz rozwijając i eksponując inne niż dotąd atrybuty, dostarczają argumentów dla redefinicji treści stereotypu. Przyswajanie cech męskich, i przez to zbliżanie się do modelu androgynii psychicznej, oznacza osiągnięcie przez kobiety najwyższego

pułapu rozwojowego w zakresie ról płciowych. Wyrazem tego ma być duża plastyczność zachowania, wewnętrzne poczucie umiejscowienia kontroli, niski poziom lęku i dobre przystosowanie. Nieprzypadkowo więc osoby androgyniczne cechuje nie tylko duża satysfakcja życiowa i wysoka samoocena, ale także bardzo pozytywna ewaluacja społeczna.

Stereotypy płciowe to zbiór przekonań, uprzedzeń i oczekiwań dotyczących ról, zachowań i cech przypisywanych jednostkom na podstawie ich płci. Te społecznie ukształtowane wyobrażenia są głęboko zakorzenione w kulturze i tradycji, kształtując sposób, w jaki postrzegamy siebie oraz innych ludzi. Stereotypy płciowe odgrywają kluczową rolę w procesie socjalizacji, wpływając na to, jakie role pełnią kobiety i mężczyźni w społeczeństwie, jakie kariery wybierają, jak radzą sobie w relacjach międzyludzkich oraz jak są postrzegani przez innych. Pomimo postępu w zakresie równouprawnienia płci, stereotypy te nadal mają znaczący wpływ na nasze życie codzienne i społeczne struktury.

Stereotypy płciowe mają swoje korzenie w dawnych strukturach społecznych, gdzie podział ról był wyraźnie zdefiniowany i ściśle związany z biologicznymi różnicami między płciami. W tradycyjnych społeczeństwach patriarchalnych mężczyźni byli postrzegani jako główni żywiciele rodziny, obrońcy i liderzy, podczas gdy kobiety pełniły role opiekunek, zajmowały się domem i wychowywaniem dzieci. Te historyczne role przyczyniły się do ugruntowania przekonania, że mężczyźni są silni, zdecydowani, niezależni i zdolni do podejmowania decyzji, podczas gdy kobiety są łagodne, emocjonalne, opiekuńcze i podporządkowane.

Chociaż społeczeństwa ewoluowały, a rola kobiet i mężczyzn zmieniła się, stereotypy płciowe przetrwały i nadal mają wpływ na nasze życie. Współczesne media, literatura, edukacja i systemy religijne często wzmacniają te stereotypy, prezentując uproszczone i często nieprawdziwe obrazy mężczyzn i kobiet. Stereotypy te mogą prowadzić do uprzedzeń, dyskryminacji oraz

ograniczać jednostki w realizacji ich pełnego potencjału.

Stereotypy płciowe można podzielić na kilka kategorii, w zależności od tego, na jakie aspekty życia społecznego mają wpływ. Jednym z najważniejszych rodzajów stereotypów są te dotyczące cech osobowości i zdolności. Przykładowo, kobiety często są postrzegane jako bardziej emocjonalne, wrażliwe, troskliwe i mniej zdolne do podejmowania ryzyka. Mężczyźni, z kolei, są uważani za bardziej logicznych, pewnych siebie, asertywnych i zdolnych do podejmowania decyzji w trudnych sytuacjach. Te stereotypy wpływają na to, jakie zawody są uważane za odpowiednie dla kobiet i mężczyzn, jakie role pełnią w rodzinie oraz jak są traktowani przez innych.

Kolejnym ważnym rodzajem stereotypów są te związane z rolami społecznymi. W wielu kulturach nadal panuje przekonanie, że to kobieta powinna zajmować się domem i dziećmi, podczas gdy mężczyzna powinien zarabiać na utrzymanie rodziny. Te stereotypy są często wzmacniane przez media i system edukacyjny, co prowadzi do nierówności w zatrudnieniu, wynagrodzeniu oraz możliwościach awansu zawodowego. Kobiety, które decydują się na karierę zawodową, często spotykają się z wyzwaniami związanymi z godzeniem obowiązków rodzinnych i zawodowych, co może prowadzić do stresu i wypalenia zawodowego.

Istnieją również stereotypy dotyczące wyglądu zewnętrznego i atrakcyjności fizycznej. Kobiety są często oceniane na podstawie swojego wyglądu, co prowadzi do presji społecznej związanej z dążeniem do idealnego wizerunku. Media często prezentują wyidealizowane obrazy kobiet, które są szczupłe, młode i atrakcyjne, co może prowadzić do problemów z samooceną, zaburzeń odżywiania i innych problemów zdrowotnych. Mężczyźni, z kolei, są często oceniani na podstawie swojej siły fizycznej, wytrzymałości i zdolności do zapewnienia bezpieczeństwa. Te stereotypy wpływają na to, jak postrzegamy siebie i innych, oraz na nasze relacje interpersonalne.

Stereotypy płciowe mają szeroki i często negatywny wpływ na społeczeństwo. Przede wszystkim przyczyniają się do utrzymywania nierówności płciowych, ograniczając możliwości rozwoju i samorealizacji zarówno dla kobiet, jak i mężczyzn. Kobiety często napotykają na bariery w dostępie do edukacji, zatrudnienia i awansu zawodowego, co może prowadzić do ich marginalizacji społecznej i ekonomicznej. Z kolei mężczyźni mogą doświadczać presji związanej z oczekiwaniami społecznymi dotyczącymi ich roli jako głównych żywicieli rodziny, co może prowadzić do problemów zdrowotnych, takich jak stres, depresja i wypalenie zawodowe.

Stereotypy płciowe mogą również prowadzić do przemocy i dyskryminacji. Kobiety często padają ofiarami przemocy domowej, seksualnej i psychicznej, co jest wynikiem przekonań o ich rzekomej niższości i podporządkowaniu. Mężczyźni, z kolei, mogą doświadczać przemocy związanej z presją na bycie „twardymi” i „niezłomnymi”, co może prowadzić do agresji, konfliktów interpersonalnych i problemów z kontrolą emocji. Dyskryminacja ze względu na płeć jest również powszechna w miejscu pracy, gdzie kobiety często otrzymują niższe wynagrodzenie za tę samą pracę co mężczyźni oraz napotykają na trudności w awansie zawodowym.

W ostatnich latach coraz większą uwagę zwraca się na problem toksycznej męskości, która jest wynikiem utrwalonych stereotypów płciowych. Toksyczna męskość odnosi się do wzorców zachowań, które promują przemoc, agresję, dominację i brak emocjonalnej wrażliwości u mężczyzn. Te wzorce mogą prowadzić do problemów zdrowotnych, trudności w relacjach międzyludzkich oraz do zwiększenia ryzyka zachowań przestępczych. Toksyczna męskość ma również negatywny wpływ na kobiety, które są często ofiarami przemocy i dyskryminacji ze strony mężczyzn, którzy internalizują te szkodliwe wzorce zachowań.

Walka ze stereotypami płciowymi wymaga skoordynowanych działań na wielu poziomach. Kluczową rolę odgrywa tutaj edukacja, która może pomóc w dekonstrukcji utrwalonych przekonań i

uprzedzeń. Programy edukacyjne powinny promować równość płci, ucząc dzieci i młodzież szacunku do siebie nawzajem, bez względu na płeć. Ważne jest również, aby media i reklama promowały pozytywne wzorce zachowań, które nie są oparte na stereotypach płciowych. Współczesne kampanie społeczne coraz częściej zwracają uwagę na problematyczność stereotypów płciowych i promują równość oraz inkluzywność.

Również polityki rządowe i pracodawcy mogą odgrywać kluczową rolę w walce z nierównościami płciowymi. Wprowadzenie równouprawnienia płacowego, promowanie elastycznych form pracy oraz wspieranie rodzicielstwa, zarówno dla kobiet, jak i mężczyzn, może pomóc w zmniejszeniu wpływu stereotypów płciowych na życie zawodowe i rodzinne. Ponadto, ważne jest, aby rządy wspierały inicjatywy mające na celu zwiększenie udziału kobiet w sektorach tradycyjnie zdominowanych przez mężczyzn, takich jak nauka, technologia, inżynieria i matematyka (STEM).

Współczesny ruch feministyczny oraz organizacje działające na rzecz praw człowieka odgrywają kluczową rolę w walce z stereotypami płciowymi. Działania te obejmują zarówno kampanie edukacyjne, jak i lobbing na rzecz zmian legislacyjnych. Ważnym aspektem tych działań jest także podnoszenie świadomości społecznej na temat negatywnych skutków stereotypów płciowych i promowanie alternatywnych, bardziej zrównoważonych wzorców zachowań.

Stereotypy płciowe są głęboko zakorzenione w społeczeństwie i mają szeroki wpływ na nasze życie codzienne. Ograniczają one możliwości jednostek, prowadzą do nierówności i dyskryminacji, a także przyczyniają się do utrwalania szkodliwych wzorców zachowań. Walka ze stereotypami płciowymi wymaga skoordynowanych działań na wielu poziomach, w tym edukacji, polityk rządowych, działań pracodawców oraz inicjatyw społecznych. Tylko poprzez świadome i konsekwentne przeciwdziałanie tym szkodliwym przekonaniom możemy stworzyć bardziej równe i sprawiedliwe społeczeństwo, w którym każdy,

bez względu na płeć, będzie miał możliwość realizacji swojego pełnego potencjału.

[1] I. Kurz, Stereotyp, [w:] Encyklopedia gender. Płeć w kulturze, red. M. Rudaś-Grodzka i inni, Warszawa 2014, s. 520

[2] R. J. Cook, S. Cusack, Gender Stereotyping. Transnational Legal Perspectives, Filadelfia 2010, s. 20–29

Jeśli szukają Państwo pomocy w napisaniu własnej pracy - potrzebują Państwo fachowych konsultacji to polecamy stronę [pisanie prac](#) - profesjonalna pomoc w pisaniu prac w granicach prawa.

Alvin i Heidi Tofflerowie oraz trzecia fala

Toffler Alvin, urodzony w 1928 roku, znany amerykański kontrowersyjny socjolog, profesor Cornell University i New School for Social Research, zajmuje się głównie problematyka społeczeństwa przyszłości. Jest nieformalnym doradcą wielu sławnych amerykańskich polityków, często z bliskiego otoczenia prezydenta Stanów Zjednoczonych. Wiele podróżuje razem z żoną, która jest współtwórcą wielu jego książek, starając się ze swych wrażeń czerpać wiedzę o zmieniającym się świecie. W 1988 roku pojechał do Pekinu na spotkanie z Zhao Ziyang, wtedy liderem chińskiej komunistycznej partii, co wywołało burzliwą dyskusję i przysporzyło mu co najmniej tylu samych sprzymierzeńców, co zaciekłych wrogów. Jego najbardziej znane dzieła to trylogia: „Szok przyszłości”, „Wojna i Antywojenna” i „Trzecia fala”, oraz „Budowa nowej cywilizacji”(8).

Małżeństwo Tofflerów w swoich książkach opisuje przyszłe

społeczeństwo, określane mianem społeczeństwem trzeciej fali. Motorem napędowym zmian społecznych – jak twierdzą autorzy – jest rosnąca złożoność socjoekonomiczna, wieloznaczność i różnorodność współczesnych struktur. Przemiany zaowocują „odmówieniem” polityki, produkcji, dystrybucji, mediów, rozrywki oraz stylu życia. Wyodrębnić można kilka charakterystycznych form transformacji społecznej, politycznej i ekonomicznej świata:

- od umasowienia do odmasowienia,
- od standaryzacji do indywidualizacji,
- od specjalizacji do holizmu,
- od synchronizacji do desynchronizacji,
- od koncentracji do dyspersji,
- od maksymalizacji do optymalizacji,
- oraz zdecydowany wzrost różnorodności wszelkich form życia.

Wraz z rewolucją technik informacyjnych zmianie ulegnie struktura pracy. Człowiek przestanie być przywiązany do miejsca, posiadając urządzenia pozwalające na działalność w dowolnym miejscu na ziemi.

W rozwoju ludzkości Alvin i Hedy Tofflerowie wyodrębniają trzy nakładające się na siebie stany:

- dominacji rolnictwa,
- stan dominacji przemysłu
- dominacji informacji (wiedza stanie się kapitałem).

Nazwali je trzema falami – nakładającymi się na siebie i bardzo często stanowiącymi podłoże ogólnoswiatowych konfliktów. Zderzenie się tych fal uważają za podstawowe źródło wszelkich niepokojów społecznych, dużo mniejsze znaczenie nadając religii (choćby zderzeniu islamu z chrześcijaństwem), czy starciu „Zachodu z resztą świata”.

Tofflerowie określają granice rozpoczęcia i osłabnięcia wpływów cywilizacyjnych fal. *„Pierwsza fala rozpoczęła się*

około roku 8000 p.n.e. i niepodzielnie dominowała na świecie aż do lat 1650-1750 n.e. Wtedy pierwszeństwo wzięła druga fala. Teraz zrodzona przez nią cywilizacja przemysłowa zapanowała w świecie, ale także i ona weszła w fazę przesilenia. W Stanach Zjednoczonych okres ten rozpoczął się około roku 1955, kiedy po raz pierwszy pracownicy administracyjni przewyższyli liczebnie robotników”(9). Mimo, że współczesna demokracja jest „większościowa”, to jej walory ulegają przewartościowaniu.

Według Tofflerów nie istnieje kwestia, wokół której mogłaby dziś zorganizować się pozytywna większość. Dlatego też w społeczeństwie trzeciej fali powstanie cała gama grup mniejszościowych, które będą się cechować dużą płynnością (przeciwnicy z grup A i B mogą połączyć się przeciwko C, lub przemieszać wewnątrz własnych struktur dla poparcia lub odrzucenia konkretnego projektu). Różnorodność ta nie będzie prowadzić jednak automatycznie do wzrostu napięć i konfliktów społecznych, lecz do wykształcenia się nowych instytucji, które będą w stanie kontrolować i wspomagać współpracę wielu heterogenicznych mniejszości. Współczesna demokracja – twierdzi Toffler – jest w istocie próbą oszukania większości w celu zaspokojenia interesów elit. Bariera 51 % nie jest w stanie zawrzeć w sobie idei kompromisów politycznych jakie są potrzebne społeczeństwu trzeciej fali, tak jak prosty wybór tak-nie nie może równać się z „multiwyborem”.

Świat dramatycznie potrzebuje struktury, która tworząc kompleksową komunikację z obywatelami, pozwoli państwu dostrzegać różnorodność postaw i zachowań, a jej rezultat – kompromis społeczny wszystkich mniejszości politycznych. Ciekawa alternatywa może okazać się demokracja „na wprost bezpośrednia”. Pozwoli ona na „samo reprezentację” polityczną obywatela, lecząc idee demokracji bezpośredniej realizowanej przy pomocy technik teleinformatycznych z pewnym nadzorem ciał obieralnych. Kontrola ta zapewniłaby eliminację decyzji podejmowanych w afekcie.

Polityka trzeciej fali realizować będzie się w podziale kompetencji decyzyjnych między organami centralnymi i lokalnymi. Decyzje dotyczące społeczności lokalnych Będa podejmowane przez nie same, co pozwoli ograniczyć ilość przepływu informacji na szczeblach wyższych oraz umożliwi działanie szybkie i elastyczne. Potrzebne będzie wykształcenie takich elit politycznych, które Będa w stanie sprostać wyzwania, jakie będzie niosła ze sobą dynamika życia. Konieczna będzie również taka reforma edukacji społeczeństwa, która umożliwi wyzwolenie się ze starych ideałów drugiej fali przemysłowej. Wiara w sens rozszerzenia i zmodernizowania demokracji, która rozszerzy aktywność obywatelska, będzie kluczowym czynnikiem przemian społecznych postulowanych przez Tofflerów.

Narody zaawansowane na drodze do trzeciej fali- jak pisze Toffler – sprzedają światu informacje, technologie, edukację, opiekę medyczną oraz ochronę wojskową. Państwa cywilizacji trzeciej fali oferują światu to wszystko, gdyż zmusza ich do tego sytuacja egzystencjonalna. Wiedza reprezentowana przez społeczeństwa trzeciej fali jest również tańsza i łatwa w użyciu w porównaniu z wiedzą industrialną, która wymaga umiejętności i ogromnego nakładu kapitałowego. Pozwala to na szybszy rozwój społeczeństwom do nowej ery dążącym.

Wielkie „kolosy ery industrialnej” padają z powodu inercji pod własnym ciężarem. Dożywają swych dni związki zawodowe w sektorach produkcji masowej, masowe środki przekazu przestają być właśnie masowe, gdyż wielkie sieci informacyjne napotykaą groźną konkurencję ze strony lokalnych i wyspecjalizowanych współzawodników. Płynących z trzecia fala przemian nie da się powstrzymać. Zniszczą one struktury władzy i instytucje społeczeństwa przemysłowego. To, co nastąpi po nich, niekoniecznie musi posiadać cechy systemu demokratycznego.

Antywojna: jak przetrwać na progu XXI wieku, Warszawa 1983;
Trzecia fala, Warszawa 1986; Budowa nowej cywilizacji, Poznań
1999.

(9) Toffler Alvin, Toffler Heidi, Budowa ..., s.13.

Jeśli szukają Państwo pomocy w napisaniu własnej pracy -
potrzebują Państwo fachowych konsultacji to polecamy stronę
[pisanie prac](#) - profesjonalna pomoc w pisaniu prac w granicach
prawa.

Socjalizacja jako przekaznik kulturowych wzorów męskości i kobiecości

Różnice płci przyjmuje się jako jedną z centralnych osi struktury społecznej, obecną w kolejnych epokach historycznych i odtwarzającą się z pokolenia na pokolenie. Podział ten jest bardzo silnie zakorzeniony w świadomości jednostek. Od mężczyzn i kobiet oczekuje się innych postaw, zachowań, orientacji życiowych, a nawet cech charakteru. Normy dotyczące ich ról odnoszą się zarówno do spraw szczegółowych, np. sposobów ubierania się, jak i odmiennych zwyczajów, które przesądzają, że na co dzień podział według płci jest łatwo dostrzegalny. Kobietom „wypada” zajmować się domem i wychowaniem dzieci, podczas gdy mężczyźni powinni troszczyć się o środki utrzymania, a domeną ich aktywności jest praca zawodowa.

Podziały związane z płcią są funkcjonalne, tzn. zaspokajają potrzeby systemu społecznego. W ramach podziału na role męskie i kobiece następuje biologiczna reprodukcja społeczeństwa i utrwała się podział pracy w rodzinie, życiu publicznym i

zawodowym.

W wizjach porządku społecznego, przekazywanych na użytek publiczny podział ról płciowych przedstawiany jest jako fakt oczywisty i zjawisko moralnie usprawiedliwione. W naszej epoce kulturowej i historycznej istnieje określony kulturowo wzór kobiety i mężczyzny, a podczas socjalizacji pojawiać się on może jako model tego, co dziecko powinno robić i jakie powinno być, by stać się „pełnowartościową” kobietą, „pełnowartościowym” mężczyzną.

Podstawowym ośrodkiem socjalizacji do ról męskich i kobiecych jest rodzina. W trakcie praktyk wychowawczych stosowanych przez rodziców, chłopcy i dziewczęta po raz pierwszy wchodzi w sfery aktywności odrębne dla obu płci.

Pierwsze próby typizacji płciowej odbywają się już w szpitalu, zaraz po narodzeniu dziecka. Rodzice opisują swe dzieci w zależności od płci, dziewczynki jako mniejsze, spokojniejsze i delikatniejsze, chłopców zaś jako większych, bardziej aktywnych i silniejszych, pomimo że obiektywne dane mówią o niewielkiej różnicy pomiędzy dziewczynką i chłopcem w tym wieku. Działania te nie mają prawdopodobnie większego wpływu na kształtowanie się tożsamości dziecka, ukazują jednak, jak sami rodzice, w nieświadomy sposób, odtwarzają w stosunku do swych dzieci istniejące stereotypy chłopca i dziewczynki.

Znaczącymi przedmiotami w socjalizacji dzieci są zabawki. Dając dziecku jakąś zabawkę, rodzice określają jednocześnie, jaką rolę chcieliby, by ono przyjęło. W naszej kulturze świat zabawek dla dzieci jest tworzony przez dorosłych. W ten sposób dziecko jest otaczane przedmiotami odpowiadającymi koncepcji wychowania i modelowi idealnego dziecka, idealnej dziewczynki i idealnego chłopca. Również gry dziecięce przedstawiają istniejące w społeczeństwie podziały praw i obowiązków dla obu płci.

Tak więc doświadczenia wyniesione przez dzieci z ich

dzieciństwa są różne i u chłopców, i u dziewczynek. Badania dowodzą, iż dziewczynki nie uczą się współzawodnictwa, nie uczą się odnosić sukcesów, ani poważnie ich traktować, nie rozwijają w takim stopniu wyobraźni jak chłopcy. Chłopców natomiast uniemożliwia się rozwinięcie w sobie takich cech, jak emocjonalność czy opiekuńczość.

Wzory kulturowe przekazywane przez szkołę również nie pozostają bez wpływu na trwałość podziałów według płci. Szkoła może wzmacniać wpływ środowiska rodzinnego, może też odmiennie kształtować tożsamość dzieci. Wpływ szkoły na proces typizacji płciowej dostrzegany jest w dwóch wymiarach: jest to wpływ zachowań nauczycieli oraz oddziaływanie treści podręczników. Szkoła jest bardzo wpływową instytucją, ponieważ dysponuje zmonopolizowanym przekazem, dla którego jedyną konkurencją są mass media, a te najczęściej wzmacniają treści przez nią przekazywane. Oprócz treści wyrażanych jawnie, szkoła przedstawia dziecku treści ukryte, których nie znajdzie się w żadnym programie nauczania. Hidden curriculum, ukryty program szkoły, przedstawia treści, które szkoła wpaja dzieciom w sposób niejawny. Te niejawne treści nie są umieszczone w programach szkół z intencją manipulowania. Prawdopodobnie odbijają one kontekst świata zewnętrznego, zawierając w sobie społeczne uprzedzenia i stereotypy, m.in. związane z płcią.

Mimo iż człowiek posiada zdolność do przededefiniowania swej tożsamości w ciągu życia, to większość ludzi pozostaje przy swej roli. Nie zmieniają, lub w niewielkim stopniu modyfikują nabytą w okresie socjalizacji, tożsamość. Większość ludzi nie dostrzega nawet potrzeby zmiany. Sytuacja taka wydaje się im być komfortowa. Daje możliwość jasnego zdefiniowania swego miejsca w świecie, poczucie bezpieczeństwa i zewnętrznego ładu. Nie istnieją w takiej sytuacji problemy ze zrozumieniem siebie i swej płci oraz płci przeciwnej. Wszystko, co niezbędne, zostało już „dane” w czasie socjalizacji. „Dobrze” socjalizowana kobieta lub mężczyzna mają poczucie kontroli nad sobą i nad innymi, mają określone oczekiwania w stosunku do

partnera. Wszyscy, których zachowania nie da się zrozumieć w odniesieniu do podręcznikowych kategorii, stają się dewiantami.

Tymczasem okazuje się, że taki wzór „idealnej” kobiety i „idealnego” mężczyzny ma jednak wiele wad. Dla przyszłych kobiet taka socjalizacja może w rezultacie oznaczać niską samoocenę, poczucie niskiej społecznej wartości, lęk przed odniesieniem sukcesu, który jest niezgodny z przypisaną rolą. Ponadto kobiety silnie identyfikujące się ze swą „typową” rolą łatwiej ulegają depresji. Socjalizacja taka szkodzi również mężczyznom, choć są oni w rezultacie socjalizacji grupą dominującą. Nadumieralność i wyższa niż u kobiet śmiertelność mężczyzn w wieku zawodowym, niższy przeciętny wiek mężczyzn mogą być rezultatem stresu i rywalizacji związanej z realizowaniem męskiej roli.

Człowiek dojrzały jest w stanie oprzeć się naciskom społeczeństwa i zbudować swą własną tożsamość płciową, niezależną od społecznie określonej męskości i kobiecości. Jednym ze sposobów nie ograniczania indywidualnego rozwoju jest przyjęcie roli androgynicznej, czyli takiej, która byłaby niezależna od biologicznej płciowości, a zależna od indywidualnej osobowości.

Jeśli szukają Państwo pomocy w napisaniu własnej pracy - potrzebują Państwo fachowych konsultacji to polecamy stronę [pisanie prac](#) - profesjonalna pomoc w pisaniu prac w granicach prawa.

Szczeble organizacji

społecznej

Jak już asygnowaliśmy, wymienione w poprzednim paragrafie, zasadnicze grupy funkcji systemu – imperatywy systemowe, znajdują zastosowanie na wszystkich szczeblach organizacji społecznej. Talcott Parsons dostrzega cztery takie poziomy organizacyjne: pierwotny lub organizacyjny, kierowniczy, instytucjonalny oraz społeczny. Szczebel pierwotny obejmuje “podsystemy” tego rodzaju jak rodziny, grupy koleżeńskie lub sąsiedzkie. Na szczebel kierowniczy (*managerial*) składają się organizacje niższego rzędu: fabryki, biura, szkoły, kluby.

W skład szczebla instytucjonalnego wchodzi organizacje typu rad nadzorczych, zjednoczeń, wielkich partii politycznych; wreszcie szczebel społeczny (*societal*) wyrażany jest według Talcotta Parsonsa w państwie politycznym. Omówmy zatem w skrócie każdy z tych czterech szczebli.

Szczebel pierwotny organizacji społecznej charakteryzują szczególnego rodzaju produkty (*output*), jakie on wytwarza, które z kolei posiadają określone znaczenie dla jednostek i społeczeństwa jako całości, oraz wkłady (*input*), których jest odbiorcą. *“Można wyróżnić 4 następujące kategorie produktu szczebla pierwotnego:*

- 1. fizyczna produkcja w sensie ekonomicznym,*
- 2. administracyjna instrumentalizacja decyzji władzy,*
- 3. integracja jednostek w systemy społeczne,*
- 4. zachowanie lub twórcze modyfikowanie motywacyjnych lub kulturowych składników systemu społecznego (właściwości jednostek).”*

Problem w tym, iż w praktyce społeczeństwa składają się z wielkiej, często wielomilionowej liczby jednostek, co zaś implikuje bardzo duże zróżnicowanie pomiędzy nimi zarówno w

odniesieniu do ich cech psychofizycznych jak i pozycji społecznych i przypisanych do nich ról. Sytuacja taka nie ułatwia wzajemnej komunikacji oraz wymiany pomiędzy elementami takiego społeczeństwa. Przeciwnie, w takich warunkach konieczne jest zinstytucjonalizowanie mechanizmów realizowania i regulacji wymiany wkładów i produktów. Oznacza to, iż tak zróżnicowanemu społeczeństwu nie może wystarczać jednoszczeblowa organizacja społeczna. Tak więc kolejnym, niezbędnym szczeblem organizacji staje się szczebel kierowniczy.

Istnieją trzy zasadnicze ogniska operowania na tym szczeblu organizacji. *"Pierwszy, pośredniczenie w stosunkach z odbiorcami produktu organizacji technicznej, tzn. ogólnie biorąc decyzje, jak i ile produkować i na jakich warunkach – finansowych i innego rodzaju – udostępniać produkty odbiorcy. [...] Drugie ognisko – to zapewnienie środków niezbędnych do wykonywania funkcji, tzn. materiałów, wyposażenia i personelu. W tym względzie role są odwrócone; rzeczowa organizacja jest odbiorcą produktu innych jednostek, a nie ich producentem. W końcu trzecie ognisko to kontrola i nadzór pierwotnych lub technicznych jednostek organizacji; jednostka zarządzająca dostarcza jednostkom technicznym usług nie pochodzących z zewnątrz i wykonuje pewne formy kontroli."*

Sprawowanie kontroli leży również u podstaw trzeciego szczebla organizacji społecznej – szczebla instytucjonalnego. Mówiąc zatem o szczeblu instytucjonalnym możemy użyć określenia "szczebel nadkierowniczy". Tym samym wyrazimy właściwą rolę tego poziomu, którą jest określanie ram działania, w których mogą operować organizacje szczebla kierowniczego. Stanowi to równocześnie zasadniczą różnicę pomiędzy tymi dwoma poziomami.

„Rola ciał kierowniczych w tym kontekście polega nie tyle na tym, by mówić egzekutywom, co mają robić – to znaczy nie na sprawowaniu "pionowego zwierzchnictwa" nad nimi – ile na tym, by określić szerokie limity tego, co egzekutywy mogą czynić, i by zapewnić względnie szerokie poparcie dla takiej

działalności."

Talcott Parsons pisząc o tym szczeblu organizacji ilustruje go przykładem ciał powierniczych, składających się dyrektorów, prezesów, mężów zaufania będących członkami organizacji posiadającej zwierzchność nad osobami będącymi poniżej nich. Wiąże się z tym inny element różnicujący omawiane poziomy. Chodzi mianowicie o to, że "kierownicy" są to osoby zatrudnione na danym etacie zgodnie z przypisanym do niego wymogiem profesjonalizmu.

Na szczeblu instytucjonalnym wymóg ten nie jest niezbędny, stąd też w najwyższej organizacji ustawodawczej, jaką jest parlament mogą znajdować miejsce nie tylko przygotowani do tego prawnicy, lecz także "amatorzy" tacy jak rolnicy, inżynierowie czy lekarze; i chyba, jak się zdaje ten ostatni przykład najpełniej oddaje istotę szczebla instytucjonalnego organizacji społecznej.

Obecnie pozostaje nam do omówienia ostatni, czwarty poziom organizacji, czyli szczebel społeczny lub jak w innym miejscu nazywa go Talcott Parsons, szczebel ogólnospołeczny. Jego zdaniem szczebel ten przybiera kształt polityczny i utożsamiany jest z państwem. Mówiąc bardziej precyzyjnie, używając sformułowania "państwo" Talcott Parsons miał raczej na myśli rząd, będący ośrodkiem skupienia dla wszystkich instytucji (szczebla instytucjonalnego) składających się na państwowo w jego politycznym rozumieniu.

„Rzecz jasna, rząd pełni funkcje nadzoru, regulowania i popierania w stosunku do wszystkich niższych poziomów organizacji społecznej, w pewnym sensie analogiczne do tych, które występują pomiędzy poziomami instytucjonalnym a kierowniczym. Rząd jest także decydującym agentem, gdy idzie o manipulowanie sytuacją zewnętrzną wobec społeczeństwa, szczególnie wtedy, gdy idzie o porównywalne jednostki "narodowe".„

Jeśli szukają Państwo pomocy w napisaniu własnej pracy - potrzebują Państwo fachowych konsultacji to polecamy stronę [pisanie prac](#) - profesjonalna pomoc w pisaniu prac w granicach prawa.

Skala twórczej aktywności vs. bierni odbiorcy

część badawcza pracy magisterskiej o kulturze hip-hopu

Tematyka utworów najbardziej interesująca ankietowanych to ta związana z problemami, jakie przeżywają (73,32% wskazań, bez wyraźnej różnicy w odpowiedziach badanych biorąc pod uwagę ich wiek) oraz teksty, dotyczące problemów ogólnospołecznych (52,68% wskazań, również bez wyraźnej różnicy w odpowiedziach respondentów pod względem ich wieku).

Nasuwa się skojarzenie, że ankietowani interesują się przede wszystkim tymi utworami, z którymi się identyfikują. Przykładowo, nastolatek, któremu dziewczyna właśnie złamała serce, będzie poszukiwał tekstów o nieszczęśliwej miłości. Innym, który ma problemy finansowe, będzie słuchał tekstów o trudnej sytuacji materialnej mas w Polsce. Pozwala to na poczucie się „jednym z wielu”, doświadczenia swoistego katharsis, a nawet wsparcia (teksty utworów hip-hopowych najczęściej nastawiają optymistycznie do działania, do niepoddawania się, do walki).

Zatem, można przyjąć, że bunt jednostek pośrednio realizuje się również na poziomie doboru tematyki utworów – tabela 11.

Tabela 11. Tematyka utworów interesująca respondentów ze względu na wiek (N=112)

Lp.	Odpowiedź	BADANI					
		OGÓŁEM		od 12 do 16 lat		od 17 do powyżej 19 lat	
		L	%	L	%	L	%
1	2	3	4	5	6	7	8
1.	Teksty dotyczące problemów ogólnospołecznych	59	52,68	40	35,71	19	16,96
2.	Teksty dotyczące problemów typowo polskich (bieda, ubóstwo, bezrobocie, patologie życia społecznego)	52	46,43	25	22,32	27	24,11
3.	Teksty dotyczące problemów lokalnych	26	23,21	10	8,93	16	14,29
4.	Teksty, których autorzy poruszają problemy, które są i moimi problemami	81	72,32	40	35,71	41	36,61

Dane nie sumują się do 100,00% z uwagi na możliwość wybrania kilku wariantów odpowiedzi.

Legenda: L – liczba

Źródło: opracowanie własne, 2013.

Badaną grupę hip-hopowców można podzielić na jednostki pozostające biernymi konsumentami kultury hip-hop (np. słuchaczy muzyki) oraz jej „kreatorów”, jednostki aktywnie zaangażowane w tworzenie kultury hip-hopu (np. poprzez pisanie tekstów piosenek i rymowanie). W strukturze badanej grupy

większy udział mieli bierni odbiorcy, którzy stanowili 66,07% ogółu badanej populacji.

Interesujący jest fakt, że zaobserwowano wzrost aktywnego zaangażowania się w tworzenie kultury hip-hop wraz z wiekiem. Może wynikać to z pewnego procesu: nabywanie doświadczenia w słuchaniu i okolicznościowym pisanu tekstów utworów w wieku bardzo młodym i pełne wykorzystanie wypracowanych umiejętności w wieku nieco dojrzalszym – tabela 12.

Tabela 12. Twórcza aktywność vs. bierni odbiorcy kultury hip-hop ze względu na wiek (N=112)

Lp.	Odpowiedź	BADANI					
		OGÓŁEM		od 12 do 16 lat		od 17 do powyżej 19 lat	
		L	%	L	%	L	%
1	2	3	4	5	6	7	8
1.	Jestem aktywnie zaangażowany/a w tworzenie kultury hip-hopu	38	33,93	11	9,82	27	24,11
2.	Jestem biernym odbiorcom/"konsumentem" kultury/muzyki hip-hopu	74	66,07	49	43,75	25	22,32
3.	RAZEM	112	100,00	60	53,57	52	46,43

Legenda: Legenda: L – liczba

Źródło: opracowanie własne, 2013.

Ankietowani pozostający głównie twórcami kultury hip-hop, zapytani o przejawy tej aktywności w zdecydowanej większości wskazywali na graffiti (60,53%), pisanie tekstów i rapowanie (39,47%) oraz samo pisanie tekstów (31,58%). Potwierdza to fakt, że graffiti jest jednym z głównych środków wyrażania

swojego niezadowolenia wśród badanej grupy respondentów – tabela 13.

Tabela 13. Przejawy twórczej aktywności badanych hip-hopowców (N=38)

Lp.	Odpowiedź	BADANI					
		OGÓŁEM		od 12 do 16 lat		od 17 do powyżej 19 lat	
		L	%	L	%	L	%
1	2	3	4	5	6	7	8
1.	W rapowaniu	10	26,32	3	7,89	7	18,42
2.	W pisaniu tekstów	12	31,58	2	5,26	10	26,32
3.	W pisaniu tekstów i rapowaniu	15	39,47	6	15,79	9	23,68
4.	W tworzeniu podkładów muzycznych	8	21,05	5	13,16	3	7,89
5.	W graffiti	23	60,53	7	18,42	16	42,11
6.	W tańcu	10	26,32	4	10,53	6	15,79

Dane nie sumują się do 100,00% z uwagi na możliwość wybrania kilku wariantów odpowiedzi.

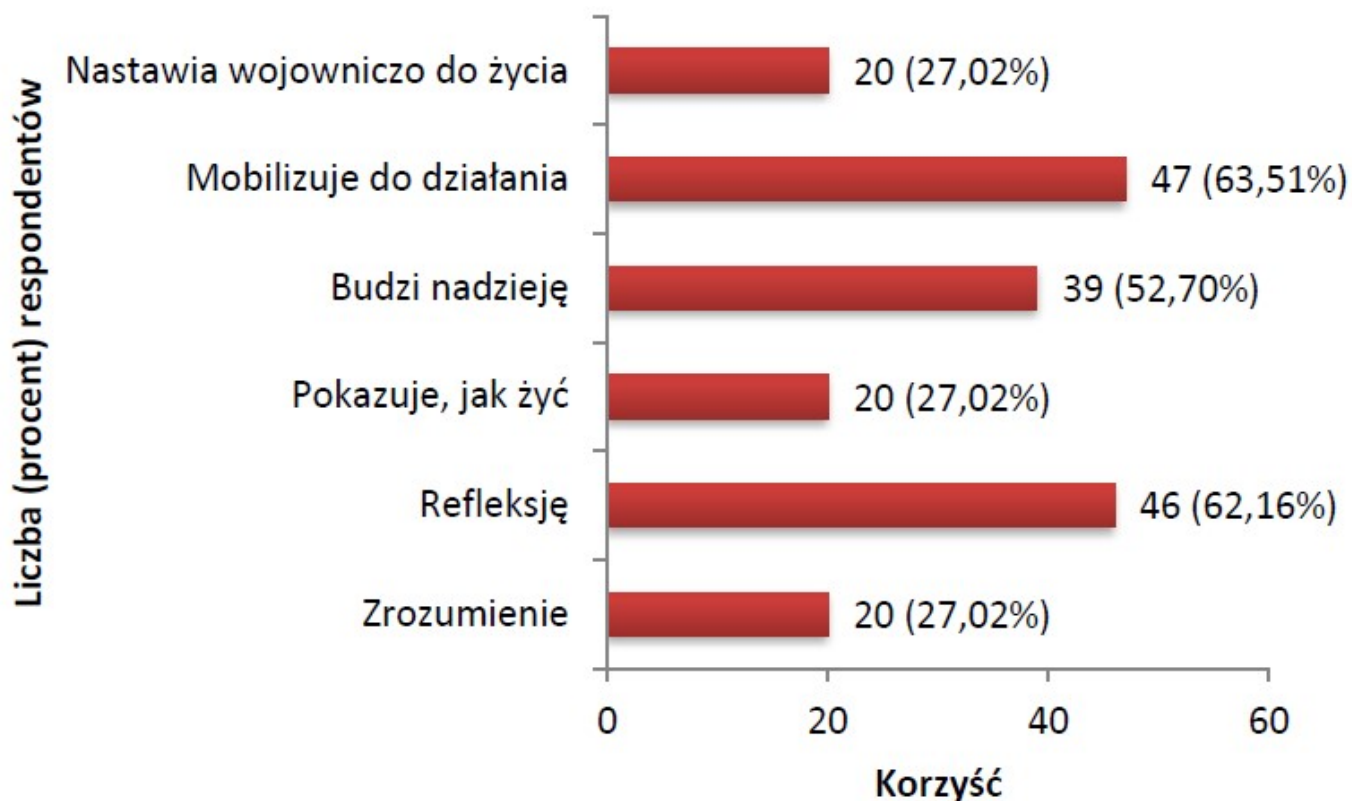
Legenda: L – liczba

Źródło: opracowanie własne, 2013.

Głównymi korzyściami ze słuchania muzyki hip-hop są dla respondentów (pozostających biernymi odbiorcami muzyki hip-hop): mobilizowanie do działania (63,51%), możliwość refleksji (62,16%) i pobudzenie nadziei (52,70%). W związku z tym, można przyjąć, iż tekstu utworów tę grupę badanych przede wszystkim skłaniają do sprzeciwu, niezgody, buntu wobec tego, co ich w życiu irytuje i powoduje w nich frustrację. Bunt ten powinien być jednak poprzedzony refleksją na temat jego zasadności i

celowości (nadzieja jest tutaj identyfikowana z celem, który można osiągnąć na drodze buntu) – wykres 7.

Wykres 7. Korzyści ze słuchania muzyki hip-hop – bierni odbiorcy (N=74)

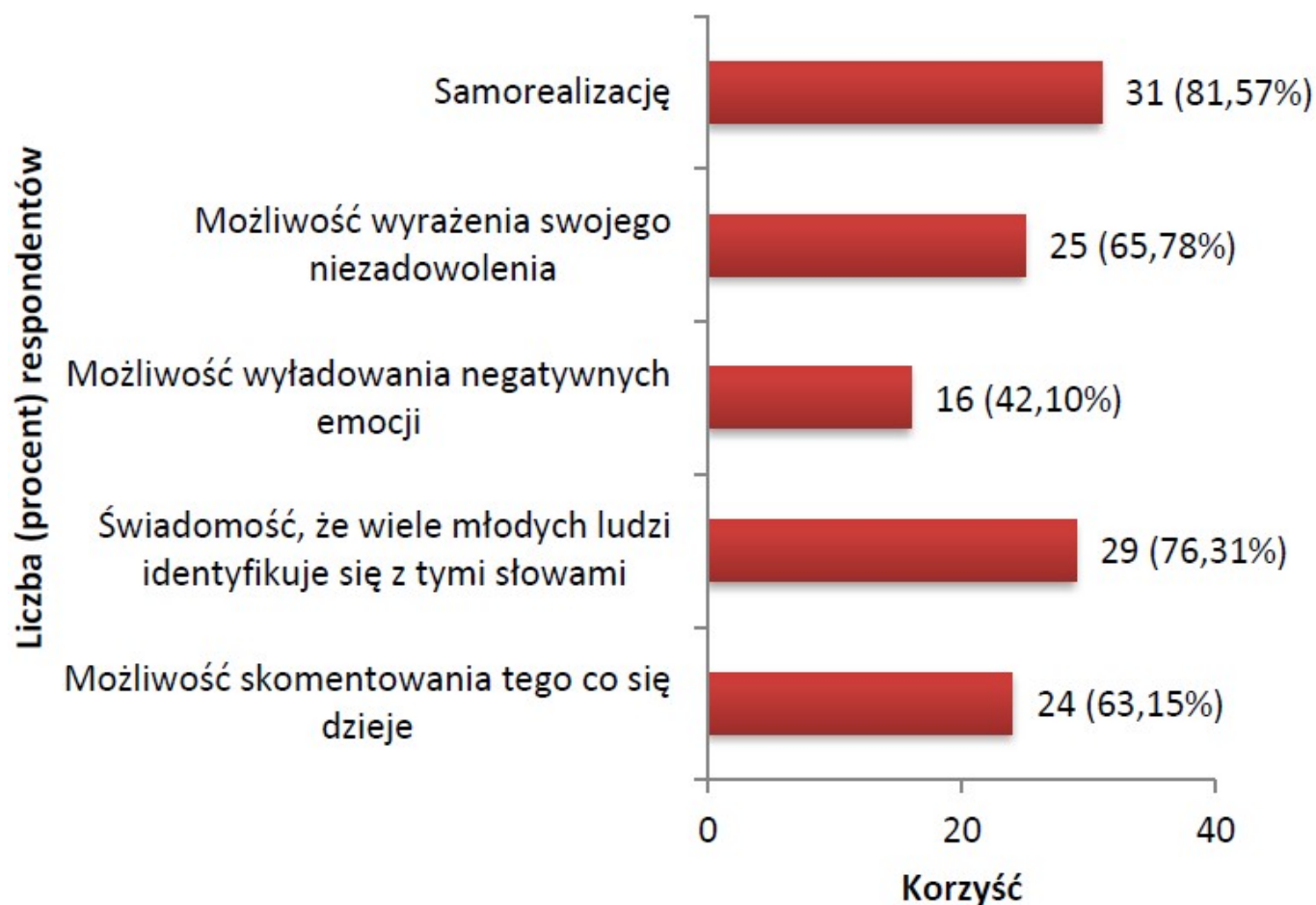

Dane nie sumują się do 100,00% z uwagi na możliwość wybrania kilku wariantów odpowiedzi.

Źródło: opracowanie własne, 2013.

Natomiast, respondenci aktywnie zaangażowani w tworzenie muzyki hip-hopu najczęściej identyfikowali z tego tytułu następujące korzyści: samorealizacja (81,57%), świadomość, że młodzi ludzie identyfikują się z danymi słowami (76,31%), możliwość wyrażenia swojego niezadowolenia (65,78%) i możliwość skomentowania tego co się dzieje (63,15%) – wykres 8.

Wykres 8. Korzyści z tworzenia muzyki hip-hop (N=38)

Dane nie sumują się do 100,00% z uwagi na możliwość wybrania kilku wariantów odpowiedzi.

Źródło: opracowanie własne, 2013.

Z powyższych rozważań wynika, że zarówno dla biernych odbiorców hip-hopu, jak i osób aktywnie zaangażowanych w tę kulturę, hip-hop (przede wszystkim rozumiany jako muzyka), pozwala z jednej strony na wyrażenie swojego buntu poprzez aktywną twórczość (pisanie tekstów i rapowanie o tym, co się respondentom w rzeczywistości nie podoba, z czym się nie zgadzają), jak i identyfikowanie się z doświadczeniami podobnych respondentom ludzi, co wyzwała w nich emocje pozwalające na podjęcie walki o zmianę danej niekorzystnej z ich punktu widzenia sytuacji.

Jeśli szukają Państwo pomocy w napisaniu własnej pracy - potrzebują Państwo fachowych konsultacji to polecamy stronę [pisanie prac](#) - profesjonalna pomoc w pisaniu prac w granicach prawa.

Funkcje społeczne Tańca Duchów. Funkcja integracyjna

Taniec Duchów, jako ruch społeczny spełniał określone funkcje, konieczne do przetrwania, sprawnego funkcjonowania i utrzymania wewnętrznej integracji zbiorowości Indian. Linton stwierdza, że „istoty ludzkie zdają się posiadać natarczywą potrzebę bezpieczeństwa emocjonalnego, czerpanego z bliskiego i ekstensywnego przystosowania do kilku innych jednostek; posiadają też wielkie zdolności do współpracy zmierzającej ku osiągnięciu ograniczonych szczegółowych celów i do integrowania się w funkcjonalne zespoły” ^[1]. Indianie, w sytuacji zagrożenia, stworzyli ruch, którego zadaniem było jednoczenie plemion we wspólnej walce o zachowanie kultury i możliwość przekazywania jej w obrębie własnej społeczności. Do podstawowych funkcji ruchu społecznego Tańca Duchów należały: integracja i mobilizacja plemion indiańskich, kształtowanie pozytywnego i aktywnego stosunku do własnej kultury oraz wyrażanie uczuć i emocji w intensywnym tańcu.

Funkcja integracyjna

W końcu XIX w. Indianie stanęli wobec perspektywy całkowitej kulturowej, politycznej i biologicznej zagłady. Jedną z form reakcji na podbój europejski były ruchy społeczno-religijne, które jednoczyły już nie tylko spokrewnione grupy plemion, ale wszystkich Indian. Podstawową funkcją ruchu Tańca Duchów była integracja, jednoczenie plemion indiańskich w dążeniu do ocalenia własnej kultury. Ruch społeczny pełnił funkcję integracyjną, wobec biernych do tej pory mas społecznych i przyczyniał się do ich rozbudzenia politycznego. Tak zrodził się panindianizm, czyli ruch społeczny o charakterze

politycznym.

Idea panindianizmu przyświecająca wszystkim ruchom zakładała przełamanie dawnych podziałów i stworzenie jednej całości z dawniej izolowanych grup. Według koncepcji panindianizmu miał nadejść taki okres, w którym wszyscy Indianie – zarówno zmarli, jak i żyjący, bez względu na swą przynależność plemienną – zostaną zjednoczeni na odnowionej również ziemi.

Prawdziwie ponadplemienna więź panindiańska mogła się pojawić dopiero wówczas, gdy wszyscy Indianie wszystkich plemion znaleźli się w identycznej sytuacji społecznej – sytuacji ludu podbitego, ujarzmionego, zdominowanego demograficznie, politycznie i kulturowo^[2].

Białych osadników nie interesowały różnice plemienne, ich celem było zdobycie ziemi. Już sama obecność białego człowieka sprzyjała wytworzeniu się indiańskiej solidarności. Indiańscy przywódcy już od pierwszych kontaktów społeczno-kulturowych z Europejczykami zaczęli sobie zdawać sprawę, że jedynym istotnym podziałem społecznym z punktu widzenia społeczności indiańskiej jest podział na Indian i białych. Taki też podział zakładała doktryna Tańca Duchów. Wszyscy Indianie byli w niej traktowani jednakowo, bez względu na przynależność plemienną. W jednym kręgu tanecznym stawali obok siebie przedstawiciele różnych plemion, śpiewali pieśni plemion dotychczas uznawanych za wrogie. W ten sposób ideologia Tańca Duchów przyczyniała się do jedności rozdrobnionych dotąd zbiorowości, uświadamiając Indianom identyczność ich sytuacji, a co za tym idzie, wspólnotę interesów i celów.

Początkowo tańczono w małych grupkach, które urzędnicy Agencji łatwo mogli zmusić do przerwania tańca stosując perswazję i groźby. Od 1890 r., we wszystkich plemionach, które zaakceptowały Taniec Duchów, zaczęto tańczyć regularnie łącząc się w wielkie grupy taneczne. Tańczono odtąd cyklicznie co sześć tygodni. Tańce skupiały Indian z różnych, często wcześniej skonfliktowanych plemion. Wobec dużych grup

urzednicy byli bezradni. I chociaż Taniec Duchów nigdy nie został oficjalnie uznany przez władze amerykańskie, to często tolerowano go z obawy przed zadrażnieniem sytuacji i wywołaniem konfliktów^[3].

Taniec Duchów musiał pokonać wiele barier i tradycyjnych podziałów, a jego szybkie rozprzestrzenienie się świadczy o tym, jak idee millenarystyczne i natywistyczne mogą jednoczyć obojętne, obce sobie, a czasem nawet wrogie grupy.

^[1] R. Linton, *Kulturowe podstawy osobowości*, Warszawa 1975, s. 72.

^[2] E. Nowicka, *Więź ponadplemienna wśród Indian Ameryki Północnej*, w: *Ameryka Północna. Studia*, Warszawa 1975, s. 154.

^[3] E. Nowicka, *Bunt i ucieczka. Zderzenie kultur i ruchy społeczne*, Warszawa 1972, s. 76.

Jeśli szukają Państwo pomocy w napisaniu własnej pracy - potrzebują Państwo fachowych konsultacji to polecamy stronę [pisanie prac](#) - profesjonalna pomoc w pisaniu prac w granicach prawa.